

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/26/2020
Identifikačné číslo spisu: 2519010033
Dátum vydania rozhodnutia: 06.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ivetta Macejková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2519010033.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M. a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom 6. mája 2020 v Bratislave, v trestnej veci obvinenej X. J. pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. f), ods. 3 písm. b) Trestného zákona, o dovolaní obvinenej X. J. proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/72/2019 z 30. mája 2019, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinenej X. J. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 0T/10/2019 z 11. marca 2019, bola obvinená X. J. uznaná za vinnú zo spáchania prečinu krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. f), ods. 3 písm. b) Trestného zákona na skutkovom základe, že

- dňa 14. februára 2019 v čase asi o 17:48 hod. v R. na ulici Q. W. XXXX/XX v hypermarkete TESCO odcudzila holiaci strojček zn. WILKI HC v hodnote 5,69 €, žiletky zn. WILKI HC 4dS v hodnote 14,79 €, tri špirály zn. WONDER v hodnote 5,94 eur za kus, dve špirály zn. RIMMEL WONDERFULLY v hodnote 8,49 € za kus, dve špirály zn. RIAS RELOADED EB v hodnote 7,49 € za kus a jedna špirála zn. VOL SHAKE v hodnote 9,99 € a to tak, že holiaci strojček so žiletkami si vložila do svojej tašky a špirály si vložila do vrečka svojej bundy a následne prešla cez pokladňu bez zaplatenia, čím svojim konaním spôsobila spoločnosti TESCO STORES SR, a.s., Kamenné námestie 1/A, škodu vo výške 85,94 €, pričom tohto konania sa dopustila napriek tomu, že blokom na pokutu č. XXXXXXXX, vydaným príslušníkom Obvodného oddelenia Policajného zboru Nitra z 1. februára 2019, právoplatným dňa 1. februára 2019, bola postihnutá pokutou vo výške 30,- € za priestupok proti majetku podľa § 50 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a hoci bola trestným rozkazom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 33T/18/2015 z 12. augusta 2016, právoplatným 16. februára 2017, odsúdená pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. f), ods. 3 písm. b) Trestného zákona.

Za to bol obvinenej podľa § 212 ods. 3 Trestného zákona, § 36 písm. l) Trestného zákona, § 36 písm. n) Trestného zákona, § 38 ods. 3 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 20 (dvadsať)

mesiacov, na výkon ktorého bola podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradená do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia (č. l. 103 spisu).

Proti tomuto rozsudku podala obvinená odvolanie vo výroku o treste, ktoré Krajský súd v Trnave uznesením z 30. mája 2019, sp. zn. 3To/72/2019 postupom podľa § 319 Trestného poriadku zamietol (č. l. 141 spisu).

Proti označenému uzneseniu Krajského súdu v Trnave podala obvinená X. J. prostredníctvom obhajcu JUDr. Jána Chmela, advokáta v Piešťanoch, dovolanie z dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku teda, že bolo zásadným spôsobom porušené právo obvinenej na obhajobu.

Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil porušenie zákona z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a aby ďalej podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnuté uznesenie krajského súdu v celom rozsahu zrušil a zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, nakoľko vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením rozhodnutia, stratili svoj podklad a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uviedla, že obvinená po poučení okresným súdom a porade s obhajcom vyhlásila podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku že je vinná zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe. Obvinená namietala už v odvolacom konaní, že v skutkovej vete trestný rozkaz Okresného súdu Nitra, sp. zn. 33T/18/2015 z 12. augusta 2016, právoplatný 16. februára 2017 odvolací súd nepreskúmal a to z dôvodu, že vyhlásenie o vine, ktoré obvinená urobila, je podľa § 275 ods. 5 Trestného poriadku nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Obvinená poukázala, že označené rozhodnutie Okresného súdu Nitra sa netýkalo jej majetkovej trestnej činnosti. Ak by sa odvolací súd zaoberal týmto rozhodnutím, tak by zistil, že obvinená si prisvojila cudziu vec dňa 2. januára 2015 a 19. januára 2015 a neskôr dňa 16. júna 2015, pričom za tieto trestné činy bola uznaná za vinnú trestným rozkazom z 12. augusta 2016 a za prvé dva skutky podľa § 44 Trestného zákona súd upustil od uloženia súhrnného trestu podľa § 42 Trestného zákona a za skutok tretí jej súd uložil trest odňatia slobody vo výmere 1 rok nepodmienečne. Trestným rozkazom z 9. februára 2019 X. J. uložil súd podľa § 212 ods. 3, § 36 písm. l), § 37 písm. m), § 38 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 1 (jeden) rok a podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona výkon uloženého trestu podmienečne odložil. Podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona súd určil skúšobnú dobu na 18 mesiacov. Tým, že sa súd nezaoberal týmito rozhodnutiami, došlo k porušeniu práva na obhajobu. Súdy uprednostnili procesnú stránku trestného konania oproti spravodlivému rozhodnutiu o treste obvinenej. Súdy porušili zásadu zákonného trestného procesu, ktorá vyjadruje požiadavku spravodlivého prejednaní veci nezávislým a nestranným súdom v primeranej lehote, a to za prítomnosti obvinenej, aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Vo všetkých veciach má prednosť spravodlivosť a slušnosť pred prísnyim chápaním práva.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Piešťany vo vyjadrení z 2. marca 2020 navrhla dovolanie obvinenej odmietnuť postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku z dôvodu, že je evidentné, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne a obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že obvinená pred podaním dovolania využila svoje

právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že dovolanie obvinenej X. J. nie je dôvodné, pretože je zrejmé, že nie sú splnené podmienky a poznamenáva, že v zmysle § 385 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené, z čoho vyplýva, že táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia (R 120/2012).

Z uvedeného je preto potrebné vyvodit', a to aj s ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, že Najvyšší súd Slovenskej republiky je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti, nemôže ísť nad rámec návrhu a tam špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku), preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podrobil prieskumu vecné argumenty obvinenej zodpovedajúce dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku bez hlbšieho prieskumu tých argumentov, ktoré im nezodpovedajú.

V úvode svojej argumentácie dovolací súd konštatuje, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Požadovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v súdnom procese v Slovenskej republike inštitút odvolania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

V dovolaní musí byť uvedené, z akých dôvodov je rozhodnutie napádané a aké chyby sú rozhodnutiu vytýkané. V predmetnom dovolaní sa pritom konštatuje, že sa jedná o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu.

Podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku, ak obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe, alebo urobil vyhlásenie podľa odseku 4, súd v tomto rozsahu postupuje primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g) a h) a zároveň obžalovaného poučí, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c).

Z obsahu predloženého spisového materiálu, konkrétne zo zápisnice z hlavného pojednávania okresného súdu z 11. marca 2019 dovolací súd zistil, že v posudzovanej trestnej veci okresný súd postupom podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku prijal vyhlásenie obvinenej podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, že je vinná zo spáchania skutku uvedeného v obžalobnom návrhu a postupom podľa § 257 ods. 8 Trestného poriadku rozhodol, že dokazovanie v rozsahu, v akom sa obvinená priznala k spáchaniu skutku nevykoná a vykoná sa len dokazovanie vo vzťahu k výroku o treste a ochrannom opatrení (č. l. 99 spisu).

Z obsahu tejto zápisnice ďalej vyplýva, že prijatiu vyhlásenia obvinenej podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku predchádzal postup okresného súdu, ktorý bol plne v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku, keď bola obvinená zo strany okresného súdu riadne poučená o svojich právach a následne súhlasne odpovedala na všetky otázky podľa § 333 ods. 3 písm. c) - či rozumie, čo tvorí podstatu skutku, ktorý sa obvinenej kladie za vinu; § 333 ods. 3 písm. d) - či bola poučená obvinená o

svojich právach, najmä o práve na obhajobu, či jej bola daná možnosť na slobodnú voľbu obhajcu a či sa s obhajcom mohla radiť o spôsobe obhajoby; § 333 písm. f) - či rozumie právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu; § 333 písm. g) - či bola oboznámená s trestnými sadzbami, ktoré zákon ustanovuje za trestné činy kladené jej za vinu a § 333 písm. h) - či sa dobrovoľne priznáva a uznáva vinu za spáchaný skutok, teda aj na otázky, či uznáva vinu za spáchaný skutok podľa obžalobného návrhu a či bola poučená o práve na obhajobu a či jej bola daná možnosť na slobodnú voľbu obhajcu a či sa s obhajcom mohla radiť o spôsobe obhajoby.

Právne následky vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku spocívajú podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku v tom, že súdom prijaté vyhlásenie obvinenej o vine je neodvolateľné, a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, o čom bola obvinená zároveň aj poučená.

Zásada „práva na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Zásada „právo na obhajobu“ obsahuje tri relatívne samostatné práva obvinenej:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinená nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvinenej a jej obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvinenej, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvinenej v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinená nemala v konaní obhajcu, hoci v jej trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie súdov nižšieho stupňa dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno zaujať stanovisko, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvinenej X. J. zásadným spôsobom, a teda k takej skutočnosti, ktorá už sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Na základe vyššie uvedeného je potrebné podotknúť, že u obvinenej neexistoval dôvod povinnej obhajoby a to až do momentu vzatia do väzby uznesením Okresného súdu Piešťany zo 16. februára 2019, sp. zn. 8Tp/9/2019, kedy jej bol opatrením ustanovený obhajca JUDr. Ján Chmelo, advokát v Piešťanoch, z dôvodu podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ktorý aktívne pristupoval k výkonu obhajobných práv.

Napokon obvinená pred prijatím vyhlásenia o vine v konaní pred súdom prvého stupňa dňa 1. marca 2019 za prítomnosti obhajcu sama vyhlásila, že jej bola daná možnosť na slobodnú voľbu obhajcu a že sa s obhajcom mohla radiť o spôsobe obhajoby (č. l. 99 spisu). Obvinená preto mohla sama, alebo prostredníctvom obhajcu v plnej miere realizovať právo obhajoby a nemožno preto vyvodzovať naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Pokiaľ obvinená nie je spokojná so znením skutkovej vety rozsudku, na podklade ktorej bola uznaná za vinnú na skutkovom základe tam uvedenom z prečinu krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. f), ods. 3 písm. b) Trestného zákona, keď v jej obsahu súd uviedol trestný rozkaz, ktorý podľa obvinenej sa netýka jej majetkovej trestnej činnosti, túto nemožno modifikovať a to bez ohľadu na skutočnosť, či urobila vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pretože podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolací súd nemôže skúmať a meniť skutkové zistenia vo výroku o vine obvinenej.

Predmetné rozhodnutie je napokon podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku nenapadnuteľné dovolaním z dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a tento dovolací dôvod obvinená ani v podanom dovolaní neuviedla.

Práve naopak, bolo povinnosťou obvinenej a jej obhajcu dbať na to, aké vyhlásenie o vine prijme podrobným preskúmaním skutočností majúcich podklad v znení skutkovej vety. Takýmto nedbanlivostným prístupom sa obvinená potom sama zbavuje práv, ktoré jej prináležia podľa Trestného poriadku, a preto a nemôže v ďalšom konaní (v odvolacom a dovolacom konaní) právne účinne domáhať porušenia svojich práv, ak sa sama o tieto svoje práva dostatočne nezaujíma a nestará (vigilantibus leges sunt scriptae - zákony sú napísané pre bdelych, treba byť bdely, aby sme mohli ochrániť svoje právo, vigilantibus iura - právo je na strane ostražitých, vigilantibus non dormientibus iura subveniunt - právo pomáha bdelym nie spiacim).

V súvislosti s obvinenou deklarovanej prejavom nespokojnosti s napadnutými rozhodnutiami dovolací súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nie je záruka, že rozhodnutie bude spĺňať očakávania a predstavy obvinenej. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne (I. ÚS 217/2018 z 25. júna 2018).

Z uvedených dôvodov je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uplatnené obvinenou, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinenej X. J. odmietol.

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti rozhodnutiu o dovolaní opravný prostriedok nie je prípustný.